

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1943 kl. 2 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående be-
myndigande att försälja viss kronan tillhörig fast
egendom.*

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 5 mars 1943 avlåten, till jordbruksutskottet hän-
visad proposition, nr 165, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag
av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riks-
dagen att

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1943/44 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 25,000 kronor, eller, där taxeringsvärde icke är åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp, och i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor, under vilka försäljningarna skola äga rum, med rätt för Kungl. Maj:t att, där så finnes lämpligt, åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstiger 20,000 kronor;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må tills vidare utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall försälja för industriella anläggningar avsedda fastigheter från under vattenfallsstyrelsens förvaltning ställda, i statsrådsprotokollet angivna industriområden vid Göta älv, oavsett att sådan fastighets taxerings- eller uppskattningsvärde överstiger 25,000 kronor;

dels förklara, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skall gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som erfordras till järnväg eller allmän väg, därvid dock rätten att besluta om dylikt avstående må av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 2,000 kronors värde;

dels ock uttala att, oavsett de sålunda lämnade medgivandena, i författning meddelade föreskrifter angående rätt för Kungl. Maj:t eller förvaltningsmyndighet att försälja, byta eller under åborätt eller tomträtt upplåta kronan tillhörig fast egendom alltfört skola gälla.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas nedan, hänvisa till propositionen.

I anledning av proposition nr 241 medgav 1942 års riksdag (jordbruksutsk. utl. nr 55, skriv. nr 388) bland annat, att Kungl. Maj:t finge under budgetåret 1942/43 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppginge till högst 25,000 kronor, eller, där taxeringsvärde icke vore åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppginge till högst nämnda belopp. Kungl. Maj:t ägde därvid att i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen vid anmälan av propositionen angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor, under vilka försäljningarna skulle äga rum. Där så funnes lämpligt, skulle Kungl. Maj:t ha befogenhet att åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstege 20,000 kronor.

Vidare förklarade riksdagen, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skulle gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som kunde erfordras till järnväg eller allmän väg. Rätten att besluta om dylikt avstående finge dock av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 2,000 kronors värde.

Genom cirkulär till statsmyndigheterna den 30 juni 1942 (nr 612) har Kungl. Maj:t till kännedom meddelat vad riksdagen sålunda beslutat.

Befogenheten att, med viss begränsning beträffande egendomens värde, åt central förvaltningsmyndighet överlämna försäljningsrätten har Kungl. Maj:t tagit i anspråk endast genom *försäljningsbemyndiganden för telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen*. Efter särskilda framställningar har Kungl. Maj:t genom beslut den 26 februari 1943 bemyndigat nämnda affärsverksstyrelser att, envar i vad angår dess ämbetsområde, för tiden intill den 1 juli 1943 försälja under deras förvaltning stående fastigheter, vilkas taxerings- eller uppskattningsvärden icke överstiga 20,000 kronor. Kungl. Maj:t har därvid meddelat vissa föreskrifter, att i huvudsak lända till efterrättelse vid försäljningarna.

Enligt vad departementschefen vid anmälan av förenämnda proposition nr 241 anförde, borde riksdagen årligen erhålla en *redogörelse för de försäljningar, som med stöd av bemyndigandet verkställts* under närmast föregående kalenderår. Redogörelsen kunde lämpligen framläggas i samband med utverkande av nytt bemyndigande. I anslutning till detta uttalande har upprättats en specificerad sammanställning över sålunda under senare hälften av kalenderåret 1942 försålda fastigheter. I denna sammanställning — vilken torde såsom *bilaga* få fogas till detta utlåtande — ha dock icke upptagits under nämnda år försålda hemman och lägenheter, som stått under domänstyrelsens förvaltning. Beträffande dessa fastigheter har domänsty-

relsen jämlikt sin instruktion upprättat förteckningar, vilka efter granskning i jordbruksdepartementet den 26 mars 1943 överlämnats till jordbruksutskottet, som bringat desamma till riksdagens kännedom genom memorial nr 17.

Av den gjorda sammanställningen framgår, att Kungl. Maj:t tagit försäljningsbemyndigandet i anspråk i relativt begränsad utsträckning.

I skrivelse den 10 september 1942 har *vattenfallsstyrelsen* bland annat föreslagit, att Kungl. Maj:t skulle utverka riksdagens bemyndigande att inom Stallbacka och Malöga industriområden i Trollhättan försälja fast egendom avsedd för industriella anläggningar utan att därvid uppställdes någon värdegräns för bemyndigandet. I en inom styrelsen upprättad, sedermera överlämnad promemoria har ifrågasatts, att bemyndigandet skulle avse jämväl industriområdena å Älvstad och hemmanet Åker i Trollhättan och å Gäddebäck i Västra Tunhems socken samt industriområdet i Lilla Edet ävensom bostadstomter å Hojums- och Skrällebergsområdena i Trollhättan.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, har i ärendet anfört följande:

»Det av 1942 års riksdag lämnade medgivandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av kronan tillhörig fast egendom avsåg budgetåret 1942/43. Nytt bemyndigande, gällande för nästa budgetår, bör nu utverkas. Jag vill förorda, att detta försäljningsbemyndigande i huvudsak erhåller samma omfattning som det för löpande budgetår lämnade medgivandet. Den av fjolårets riksdag vidtagna sänkningen av den föreslagna värdegränsen för de fastigheter, som skulle omfattas av bemyndigandet, från 40,000 kronor till 25,000 kronor har visserligen medfört en del praktiska olägenheter och uppskov med försäljningsärenden, och det synes tivelaktigt, om den minskning av antalet riksdagen förelagda försäljningsfrågor, som åsyftades med den av 1939 års lagtima riksdag begärda översynen av försäljningsmedgivandena, verkligen kommit till stånd. I avvaktan på ytterligare erfarenheter vill jag emellertid icke nu föreslå en generell höjning av värdegränsen utan förordar, att denna gräns jämväl för nästa budgetår sättes vid 25,000 kronor.

Ett speciellt bemyndigande synes emellertid påkallat för viss under vattenfallsstyrelsens förvaltning ställd egendom. På de av styrelsen anförda skälen vill jag föreslå, att bemyndigande utverkas för Kungl. Maj:t att tills vidare utan riksdagens hörande i varje särskilt fall oavsett värdet besluta om försäljning m. m. av fastigheter avsedda för industribyggelse från de i vattenfallsstyrelsens förenämnda skrivelse och promemoria närmare angivna industriområdena vid Göta älv. Något speciellt behov torde däremot knappast föreligga av en utvidgning av försäljningsrätten beträffande bostadstomter under vattenfallsstyrelsens förvaltning. Det nu föreslagna bemyndigandet synes så mycket mindre kunna föranleda några betänkligheter, som här är fråga om vissa bestämda markområden, som enligt tidigare ståndpunktsta-

gande från statsmakternas sida avsetts att i sin helhet försälas för angivna ändamål och liknande medgivanden, varje gång för fem år i sänder, lämnats ända sedan år 1905. Kungl. Maj:t har enligt dessa medgivanden ägt en generell befogenhet att överlämna beslutanderätten åt vattenfallstyrelsen, som också i betydande utsträckning tagits i anspråk. Ifrågavarande medgivande förlängdes senast av riksdagen år 1939 intill utgången av år 1944 men slopades vid utverkande av fjolårets allmänna bemyndigande med hänsyn till önskvärdheten av att få ett enhetligt försäljningsmedgivande beträffande statens fasta egendom i allmänhet. Bland annat den av riksdagen beslutade sänkningen av värdegränsen har emellertid ånyo gjort behovet av ett specialbemyndigande kännbart. Beslutanderätten torde även i dessa fall, i den mån fråga är om fastigheter, vilkas värde överstiger 20,000 kronor, böra ligga hos Kungl. Maj:t och icke få överlämnas till vederbörande verksstyrelse.

De allmänna riktlinjer för förfarandet och villkoren vid fastighetsförsäljningarna, vilka av mig angavos vid anmälan av fjolårets proposition i ämnet (sid. 48—52), böra i huvudsak alltfört gälla. Det må dock anmärkas, att försäljning på offentlig auktion, som ansågs vara det förfarande, vilket i första hand borde komma i fråga, i ett flertal fall visat sig vara ett mindre lämpligt förfaringssätt. Då exempelvis fastighetsförsäljningen sker efter en fastställd plan till på förhand bestämda tomtpriser eller ingår i en mera omfattande uppgörelse, ter sig sålunda kravet på en offentlig auktion olämpligt. Med hänsyn härtill har i försäljningsbemyndigandena för telegraf-, järnvägs- och vattenfallsstyrelserna som nämnts medgivits, att där den angivna ordningen för försäljningen befinnes mindre ändamålsenlig ur vederbörande verks affärssynpunkter eller eljest med hänsyn till det ändamål, vartill fastighet är avsedd att användas, eller andra särskilda förhållanden, försäljningen må ske i den ordning, som verkets styrelse finner lämplig. För tillvaratagande av statens och eventuella spekulanters intressen synes man böra nöja sig med att uppställa ett krav på att ifrågasatta försäljningar bliva på betryggande sätt offentliggjorda, därvid formerna för offentliggörandet torde få anpassas efter vad som kan befinnas lämpligt under olika förhållanden.»

Utskottet. Såsom erinras i propositionen lämnade 1942 års riksdag medgivande för Kungl. Maj:t att under budgetåret 1942/43, utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall, besluta om försäljning m. m. av viss kronan tillhörig fast egendom. Kungl. Maj:ts förevarande förslag, som innefattar hemställan om bemyndigande i berörda avseende för budgetåret 1943/44, står i överensstämmelse med de principer, 1942 års riksdag gav uttryck åt, varför utskottet kan tillstyrka bifall till förslaget.

Beträffande det av Kungl. Maj:t begärda speciella bemyndigandet att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall försälja för industriella anläggningar avsedda fastigheter från vissa under vattenfallsstyrelsens förvaltning stående industriområden vid Göta älv synas skäl föreligga att medgiva

undantag från tidigare godkända principer. Utskottet kan därför tillstyrka bifall till propositionen jämväl i denna del.

Mot förslaget i övrigt har utskottet intet att erinra.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 11 maj 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 33.

Förteckning över fastigheter¹, om vilkas försäljning Kungl. Maj:t fattat beslut med stöd av riksdagens generella försäljningsbemyndigande (skriv. nr 388/1942) under tiden ^{1/7—31/12} 1942.

1	2	3	4	5	6	7
Fastighet	Köpare	Areal Kvm.	Fastighetens beskaffenhet	Fastighetens taxerings- eller uppskattningsvärde Kronor	Köpeskilling Kronor	Anmärkningar
Södermanlands län: <i>Ludgo socken.</i> Delar av Juresta 1 ¹⁸ och 1 ¹⁸	Gustaf Andersson, Ludgo	.	jordbruks-egendom	.	1,600: —	
Kronobergs län: <i>Ljungby stad.</i> Karybdis nr 17	S. A. Hurtigs stärbhus, Ljungby	68.4	tomtmark	205: 20	205: 20	
Karybdis nr 19 och 20	S. A. Svensson, Ljungby	63	,	126: —	126: —	
<i>Växjö stad.</i> Stadsägan nr 515	Växjö stad	3,000	,	.	11,600: —	
Kalmar län: <i>Mörlunda socken.</i> Bölö 1 ¹⁸ och 1 ¹⁴	Signe Dorotea Eriksson, Bölö	.	jordbruks-egendom	3,000: —	4,250: —	{ Av staden har S. J. samtidigt förvärvat 6,300 kvm av stadsägan nr 137 a för 16,100 kr.
<i>Mönsterås socken.</i> Del av Bössemåla 2 ³	Anna Augusta Johansson, Mönsterås	.	bostadsfastighet	.	750: —	
<i>Torsås socken.</i> Strömby 3 ¹⁴	Sven Robert Andersson, Ilingetorp	.	jordbruks-egendom	1,600: —	2,700: —	
Kristianstads län: <i>Fagerhults socken.</i> Fagerhult 1 ⁵²	Fagerhult-Växjö energiförening u. p. a.	280	markområde	.	280: —	
<i>Löderups socken.</i> Löderup 2 ¹⁵	M. Andersson, Löderups socken	81	tomtmark	.	162: —	
<i>Tjörnarps socken.</i> Karlarp 1 ³⁴ och 1 ¹¹³	N. W. Isaksson, Tjörnarps socken	2,600	banvaktstugumråde	3,000: —	2,500: —	Jämte banvaktstuga

¹ Utom fastigheter, som stått under domänstyrelsens förvaltning.

I förteckningen ingå även fastigheter, som försålts från allmänna arvsfonden.

1	2	3	4	5	6	7
Fastighet	Köpare	Areal Kvm.	Fastig- hetens beskaffen- het	Fastig- hetens taxerings- eller upp- skattnings- värde Kronor	Köpe- skilling Kronor	Anmärkingar
Malmöhus län: <i>Bosarps socken.</i> ^{1/100} mtl Öslöv 12 ⁶	Mauritz Nilsson, Öslöv	.	jordbruks- egendom	2,100: —	2,200: —	
<i>Ottarps socken.</i> Banvakten 1 ¹	S. G. Nilsson, Sire- köpinge socken	2,000	banvaks- stugu- område	300: —	300: —	
<i>Svedala köping.</i> Stadsägorna nr 190 A och 178 B	AB. Å. Andersson, Svedala	494	tomtmark	1,482: —	1,482: —	
Hallands län: <i>Knäreds socken.</i> Lavered 5 ¹⁵	Knäreds kommun	.	bostads- fastighet	100: —	400: —	
Göteborgs och Bohus län: <i>Hälle socken.</i> LökebergSörgård 2 ¹³	Torsten Svensson, Göteborg	.	jordbruks- egendom	700: —	1,100: —	
<i>Styrsö socken.</i> ^{1/790} mtl av Styrsö Sörgård 3 ¹⁵	Karl Pettersson, Styrsö	}	,	700: —	190: —	
^{1/180} mtl av Styrsö Sörgård 3 ⁶⁶	Margit Elisabeth Andreasson, Styrsö				210: —	
⁴⁵ ³⁷⁸⁰ mtl av Styrsö eller Tången 1 ³	Klara Andersson, Styrsö				400: —	
^{1/480} mtl av Styrsö eller Tången 1 ³³	Johan Kjellberg, Styrsö				75: —	
Älvsborgs län: <i>Hubbo socken.</i> Sörby 2 ⁹⁹	A.-B. Tillberga gju- teri	365	markom- råde	.	50: —	
<i>Högsåters socken.</i> Gudhem nedre 1 ¹⁶	A. Olsson, Högsåters socken	14,000	uttömd grusgrop	.	500: —	
<i>Lilla Edels m.e.</i> Tegelslagaren nr 2	Anna Ekström, Lilla Edet	831.6	tomtmark	.	2,500: —	
<i>Trollhättans stad.</i> Björnen nr 2	K. Janzon	1,055.5	,		11,100: —	
Björnen nr 3	K. Janzon	1,233.2	,		13,000: —	
Bävern nr 2	Sven Pantzar	716.6	,		5,732: 80	
Haren nr 4	G. Forsberg	674.8	,		5,394: 40	

1	2	3	4	5	6	7
Fastighet	Köpare	Areal Kvm.	Fastig- hetens beskaffen- het	Fastig- hetens taxerings- eller upp- skattnings- värde Kronor	Köpe- skilling Kronor	Anmärkningar
Haren nr 5	K. Andersson	716.3	tomtmark		5,730: 40	Tomtförsälj- ning enligt fastställd plan till på förhand be- stämda pri- ser (vatten- fallsstyrel- sen)
Kärret nr 1	A.-B. Trollhättans väveri	1,019	„		11,209: —	
Kärret nr 2	„	1,013	„		9,117: —	
Mården nr 5	J. Dahlqvist	714	„		6,426: —	
Mården nr 6	T. Alexandersson	714	„		6,426: —	
Uttern nr 3	A. Andersson och Å. Melin	714.2	„		5,712: —	
Vargen nr 1	Emma Andersson	716.6	„		6,450: —	
Vargen nr 3	O. Billengren	714.2	„		6,426: —	
Vargen nr 4	Ketty Ahlqvist	714	„		6,426: —	
Vargen nr 11	O. E. Glad	714	„		6,426: —	
Skaraborgs län:						
<i>Hjo stad.</i>						
Stadsägan nr 30	Carl Gustaf Carl- stein, Hjo	„	bostads- tomt	11,000:—	16,100: —	
<i>Lidköpings stad.</i>						
Del av stadsägan nr 40	Johan August Nöjd, Lidköping	135	„	1,800: —	1,800: —	
<i>Skövde stad.</i>						
Stadsägorna nr 93 + 94 + 95 och 128	Oskar Albert Carls- son, Skövde	„	„	4,000: —	7,250: —	
Värmlands län:						
<i>Brunskogs socken.</i>						
Edane 1 ¹⁹⁴	Vilhelm Nilsson, Brunskogs socken	„	jordbruks- egendom	2,200: —	2,300: —	
<i>Eda socken.</i>						
20 öre Mellbyn 1 ⁴²	Folke Leverström, Norra Råda socken	„	„	2,500: —	6,200: —	
Mindre område	Charlottenberg m:e	247	sidotag	„	90: —	
Örebro län:						
<i>Lerbäcks socken.</i>						
Berg 1 ¹⁹	Anna Hagström, Närkesberg	„	bostads- fastighet	2,200: —	1,850: —	Högsta bud vid offentlig auktion Jämte gam- malt sta- tionshus
<i>Ånsta socken.</i>						
Åby jvgsjord 1 ¹ och Snavlunda jvgs- jord 1 ¹	Karlslunds gemen- samma byggnads- förening u. p. a., Örebro	2,500	tomtmark	„	8,253: —	
Västmanlands län:						
<i>Sala stad.</i>						
Stadsägan nr 290	Gunnar Tillén, Sala	„	„	10,500:—	8,600: —	„

1	2	3	4	5	6	7
Fastighet	Köpare	Areal Kvm.	Fastighetens beskaffenhet	Fastighetens taxerings- eller uppskattningsvärde Kronor	Köpeskilling Kronor	Anmärkn ingar
Kopparbergs län:						
<i>Mora socken.</i>						
Delar av Noret nr 10 ltt. K m. fl. fastigheter	Ett flertal olika köpare	.	jordbruks-egendom	9,900: —	21,514: 50	
<i>Smedjebackens köping.</i>						
Stadsågan nr 489	Johan Johansson, Smedjebacken	.	bostads-tomt	200: —	1,150: —	
<i>Södrarsjö socken.</i>						
Delar av Linghed 7 ¹ , 34 ¹ , 43 ⁷ och 44 ⁵	Karl Johan Lundgren, Linghed	.	jordbruks-egendom	10,500: —	22,000: —	
<i>Vänjans socken.</i>						
Kättbo 4 ¹⁶ och 39 ¹³	G. Nisell, Vänjans socken	7,200	banvakts-stugu-område	.	2,530: —	
Västernorrlands län:						
<i>Borgsjö socken.</i>						
Ånge 3 ³⁰⁵ , 3 ³⁰⁸ och 3 ³¹⁰	R. Strand, Ånge	3,895	tomtmark		4,522: 50	Tomtförsäljning enligt fastställd plan till på förhand bestämda priser (järnvägsstyrelsen)
Ånge 3 ³⁰⁹	O. H. Hansson, Ånge	1,065	,		1,331: 25	
<i>Torps socken.</i>						
Hammar 1 ²²	Gerda Månsson, Johannisberg	.	skogsområde	1,000: —	2,724: 88	
<i>Ytterlänns socken.</i>						
Sel 1 ¹² och 1 ¹³	Gudmundrå kommun	200	bostads-fastighet	300: —	300: —	